

Nom de l'assignatura	POBLACIONS DEL MÓN
Codi	25502
Crèdits i Crèdits ECTS	6 ECTS
Caràcter de l'assignatura	Optativa
Requisits exigits per a cursar l'assignatura	Cap de concreta, desitjables coneixements de demografia.
Llengua en què s'imparteix	Català
Professorat de l'assignatura	Nom del professor: Antoni López
	Despatx: Centre d'Estudis Demogràfics
	Correu electrònic: tlopez@ced.uab.cat
	Tutories integrades: dimecres 15.00-16.00 Presència regular: dilluns i dijous 10.00 a 11.30 Amb cita prèvia: dimecres i dijous 16.00-17.30

Objectius

Aquesta assignatura té com a objectiu principal dotar l'alumne dels coneixements bàsics sobre la població i la dinàmica demogràfica del món, amb especial atenció a l'evolució des del darrer quart del segle XX. En el desenvolupament del curs s'ha previst fer un repàs tant de les teories bàsiques com dels debats més actuals sobre l'evolució de la dinàmica demogràfica al món. De la mateixa manera, en cadascuna de les parts del programa es tindrà en compte els aspectes territorials corresponents a les grans unitats geogràfiques regionals.

Objectius:

- 1) Identificar les principals fonts d'informació sobre la població mundial, les seves característiques i els llocs on trobar-les.
- 2) Conèixer els principals trets que han caracteritzat l'evolució de la població mundial al llarg del darrer segle XX i les previsions de futur.
- 3) Establir les grans línies d'evolució dels fenòmens demogràfics a escala de les grans unitats territorials i identificar els seus respectius sistemes demogràfics.
- 4) Familiaritzar-se amb el debat teòric implicat en l'anàlisi demogràfica a nivell mundial, en cadascun dels fenòmens principals: fecunditat i nupcialitat, migracions i mortalitat.

Continguts

Part I. Fonts d'informació: la borrositat estadística, un nou límes?

1. Estadístiques i fonts d'informació sobre la població mundial.
  - 1.1. Principals estadístiques: censos, registres de població i enquestes específiques.
  - 1.2. Fonts d'informació.

Part II: Població i territori:

2. Evolució històrica de la població mundial per grans regions.
  - 2.1. Del paleolític al neolític: la polèmica sobre el control de la població.
  - 2.2. Del neolític a la revolució industrial.
  - 2.3. De la revolució industrial als nostres dies.
3. La distribució espacial de la població: poblament, densitats i urbanització.
  - 3.1. Poblament i densitat.
  - 3.2. La urbanització.

Part III: Dinàmiques demogràfiques

4. La teoria de la Transició demogràfica: el creixement modern de la població.
  - 4.1. La teoria i el model històric europeu.
  - 4.2. Les transicions contemporànies: la diversitat regional.
  - 4.3. Per una genealogia de la transició demogràfica.

5. La transició epidemiològica i sanitària: la morbiditat i la mortalitat.
6. Vers una Segona Transició demogràfica?: Nupcialitat i fecunditat.
7. La transició de la mobilitat: Migracions internes i internacionals.

Part IV: Característiques sociodemogràfiques de la població

8. L'estructura de la població: processos d'envelliment.
9. Nivell d'instrucció, activitat i mercat de treball.

Part V: El futur de la població mundial.

10. El futur de la població mundial.
11. Polítiques de població: Xoc de civilitzacions o xoc de poblacions?

Metodologia docent

La metodologia de treball combinarà les classes presencials (exposició teòrica i metodològica per part del professor,) les tutories integrades on es promourà la comunicació entre el professor i l'alumne, l'elaboració d'un pòster de recerca supervisat pel professor, i el treball autònom de l'estudiant i el comentari de lectures de bibliografia

Els continguts de l'assignatura es desenvoluparan mitjançant les següents activitats:

- 1 Exposicions orals del professor.
- 2 Tutories integrades concebudes com un espai de comunicació entre l'alumne i el professor, així com de supervisió del treball de curs.
- 3 Treball de curs, consistent en l'elaboració d'un pòster de recerca sobre la realitat demogràfica d'un país del món, on es podrà incloure l'evolució demogràfica, característiques de la població i així com els reptes demogràfics als que s'enfronta. El pòster es defensarà públicament.
- 4 Ressenya crítica de textos relacionats amb els temes explicats a classe i exercicis pràctics.

Avaluació

(Indicar el tipus d'evidències d'aprenentatge que l'estudiant haurà de lliurar, el seu pes en la qualificació final, els criteris d'avaluació, la definició de "no presentat", el procediment de revisió de les proves, el tractament d'eventuals casos particulars, etc.)

L'Avaluació dels continguts i els criteris d'avaluació es duran a terme de la següent manera:

- 1) Una prova escrita a realitzar al final del període lectiu. L'objectiu de la prova és el de constatar si l'alumne ha adquirit els coneixements teòrics que s'han impartit a classe. El resultat de la prova representarà el 40% de la nota final.
- 2) Realització d'un pòster de recerca. Els alumnes, agrupats en parelles, hauran d'analitzar en profunditat la realitat demogràfica d'un país del món que ells mateixos escolliran. Els alumnes hauran de triar la informació més significativa per plasmar-la al pòster, que hauran de presentar i defensar públicament. El resultat del pòster de recerca representarà el 40% de la nota, i es presentarà abans de les vacances de Nadal.
- 3) Ressenyes i exercicis pràctics. Al llarg del curs es realitzaran 3 ressenyes o exercicis pràctics que s'entregaran durant el període lectiu. El resultat d'aquests exercicis representaran el 15% de la nota final, a raó d'un 5% per exercici.
- 4) Participació a les classes i tutories. L'assistència i participació als debats de classe es valoraran amb un 5% de la nota final.

Bibliografia

Lectura i consulta molt recomanable

LIVI-BACCI, Massimo, (2002), *Historia mínima de la població mundial*, Barcelona, Ariel.

Publicacions sobre indicadors:

PISON, Gilles (2007) "Tous les pays du monde (2007)", *Population & Sociétés*, núm. 439, Juillet-août, 2007, pp. 1-8.

POPULATION REFERENCE BUREAU (2008) *2008 World Population Data Sheet*. Population Reference Bureau, www.prb.org.

Manuels i atles de població mundial

ABELLÁN, A. (1994) *La población del mundo*. Madrid: Síntesis.

CARRERES, Carles i altres (Dir.) (2004) *Atles de la diversitat*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

CHASTELAND, Jean-Claude y CHESNAIS, Jean-Claude, (1997), *La population du monde. Enjeux et problèmes*. Paris, INED/PUF.

CHESNAIS, Jean-Claude (1991) *La population du monde. De l'Antiquité à 2050*. Paris: Bordas.

DAVID, Olivier (2004) *La population mondiale. Répartition, dynamique et mobilité*. Paris: Armand Colin.

GILBERT, Geoffrey (2005) *World Population. A Reference Handbook*. Santa Barbara: ABC Clío.

GILBERT, Geoffrey (2005) *World Population*. Santa Bárbara: ABC, Clío.

MATHIEU, Jean-Louis (2005) *La population mondiale*. Paris: Armand Colin.

NOIN, D., (1991), *Atlas de la population mondiale*, Paris, Reclus-La Documentation Française.

NOIN, Daniel (2005) *Géographie de la population*. Paris: Armand Colin.

OLIVIER, David (2004) *La population mondiale. Répartition, dynamique et mobilité*. Paris: Armand Colin.

POSTON, Dudley L. y MICKLIN, Michael (Eds.) (2005) *Handbook of Population*. New York: Springer.

SÁNCHEZ BARRICARTE, Jesús Javier (2008) *El crecimiento de la población mundial. Implicaciones sociales, ecológicas y éticas*. Valencia, Tirant Lo Blanch-Estudios de Economía y sociología.

THUMERELLE, P. J., (1997), *La población mundial*, Madrid, Cátedra.

VALLIN, J., (1995), *La población mundial*, Madrid, Alianza.

Manuels de Demografia de consulta

LE BRAS, Hervé (2005) *La démographie*. Paris: Odile Jacob.

LIVI BACCI, Massimo, (1993), *Introducción a la demografía*, Barcelona, Ariel.

TAPINOS, (1990), *Elementos de demografía*, Madrid, Espasa Calpe.

Altres lectures d'interès

BEN JELLOUN, Tahar (2006) *Partir*. París, Éditions Gallimard.
Taducció català:

BEN JELLOUN, Tahar (2006) *Partir*. Barcelona: Empúries.

CASTRO MARTÍN, Teresa (2004) "El escenario demográfico internacional: retos presentes y futuros posibles". En En LEAL MALDONADO, Jesús (2004) *Informe sobre la situación demográfica en España*. Madrid: Fundación Abril Martorell, pp. 29-58.

CHESNAIS, J. C. (1986) *La transition démographique. Etapes, formes, implications économiques*. Paris: INED-PUF.

DEMENY, Paul and McNICOLL, Geoffrey (1998) *The Reader in Population and Development*. New York: St. Martin's Press.

DOMINGO, Andreu (2008) *Descenso literario a los infiernos demográficos*. Barcelona, Anagrama.

GRASS, Gunter (1980) *Kopfgeburten oder die Deutschen Sterber*. Aus. Darmstadt und Neuwied: Hermann Luchterhand Verlag.

Traducció castellà:

GRASS, Gunter (1980) *Partos mentales o Los alemanes se extinguen*. Madrid: Alfaguara.

HOUELLEBECQ, Michel (2005) *La possibilité d'une île*. Paris, Fayard.

Traducció català:

HOUELLEBECQ, Michel (2005) *La possibilitat d'una illa*. Barcelona: Empúries.

LE BRAS, Hervé, (1994), *Les limites de la planète* Paris: Flammarion. Existe traducción al castellano en LE BRAS, Hervé, (1997) *Los límites del planeta. Mitos de la naturaleza y de la población*. Barcelona: Ariel.

LUTZ, Wolfgang, SANDERSON, Warren C., and SCHERBOV, Sergei (Ed.) (2004) *The End of World Population Growth in the 21st Century. New Challenges for Human Capital Formation and Sustainable Development*.

MAALOUF, Amin (1992) *Le premier siècle après Béatrice*. Paris, Éditions Grasset & Fasquelle.

Traducció català:

MAALOUF, Amin (1998) *El segle primer després de Béatrice*. Barcelona: Proa.

PUYOL, R. et Alii, (1993), *Los grandes problemas actuales de la población mundial*, Barcelona, Ariel.

RUFIN, Jean Jean Christophe (2004) *Globalia*. Paris, Editions Gallimard.

Taducció català:

RUFIN, Jean Christophe (2005) *Globàlia*. Barcelona: Anagrama Empúries.

STEINBECK, John (2001) *The Grapes of Wrath*. London: Longman.

STEINBECK, John (2002) *Las uvas de la ira*. Madrid, El País.